

KOVÁCS ZOLTÁN* – VARGA JÁNOS** – DUDÁS GYÖRGY***

ADATOK A KAZÁRI VÍZVÖLGY PÓKFAUNÁJÁHOZ

Abstract: Our examination area lies near Kazár village, „Vízvölgy” Karancs Medves Landscape protection area. Analysing zoological collection of intervertebrates 29 spider species of 7 spider families were gathered.

Bevezetés és célkitűzések

Vizsgálataink során a kazári Vízvölgy gerinctelen faunáját mértük fel. Jelen munkában a felmérések pókfaunisztikai eredményeit közöljük.

Mintavételi terület

Vízvölgy térsége Kazár község (Nógrád megye) külterületén észak-nyugati irányban, a Bélatelep-erdő és a Forgó-domb között, a települést Salgótarjánnal összekötő 013-as közút két oldalán található (1. ábra), nevét a völgyön végigfolyó patakról kapta (DORNYAI, 1944). A területet korábban szántóföldként, egy részét kenderföldként, majd legelőként hasznosították. Mára a rendszeres legeltetés is megszűnt.

A terület gerinctelen faunájáról LANTOS (2003) közöl adatokat. A mintavételi terület flórájának ismertetéséhez SRAMKÓ, G. (2008.) vizsgálatait használtuk fel. A társulások elkülönítése a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer II. „A magyarországi élőhelyek leírása, határozója és a Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer” (FEKETE et al, 1997) alapján történt. A mintavételi területen két gyűjtőhely került kijelölésre.

1. gyűjtőhely: D-DNy-i kitettségű, gyomos üde gyeptársulás (Á-NÉR kód O8.) Felhagyott, erősen cserjésedő egykori legelő, amelyen a pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*), a cématippan (*Agrostis capillaris*) és a keskenylevelű perje domináns. A bolygatott – vaddisznók által feltúrt – helyeken pionír és gyomfajok szaporodtak fel. A gyep fiziognómiáját a zárt füves gyep és a nyíltabb foltok váltakozása jellemzi. A fás szárúak közül a *Rosa canina* sl., a fagyal (*Ligustrum vulgare*), az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), a kökény (*Prunus spinosa*) és a vadkörte (*Pyrus pyraster*) fokozódó jelenléte eredményezi a terület cserjésedését.

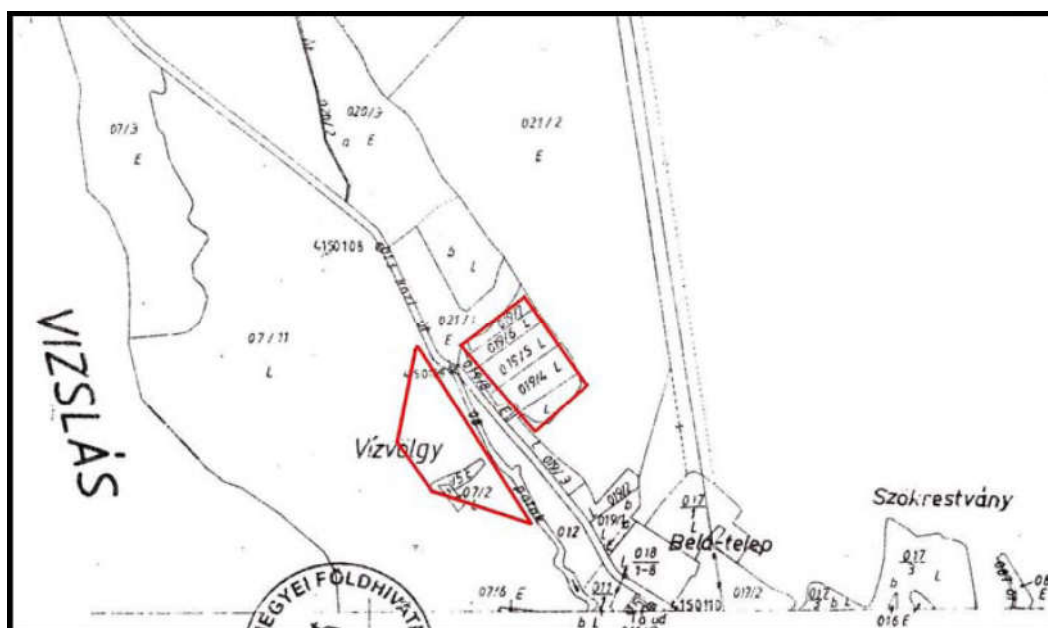
* 3127 Kazár, Diófau. 41.

** Eszterházy Károly Főiskola Állattani Tanszék, 3300 Eger, Leányka út 6.

*** Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, 3304 Eger, Sánc út 6.

2. gyűjtőhely: Északi kitettségű domb- és hegyvidéki gyomos száraz gyp-társulás (A-NÉR kód: O7). Rendszeresen leégetett, a helyi lakosság által időszakosan legelőként hasznosított terület. A gyűjtési időszak alatt a leégetés elmaradt. A korábbi években történt leégetések hatása ma is fellelhető. Ezeken a részekén a növényzet homogénebb összetételű, uralkodó faj a cérnatippan. Kisebb jelentőségű, de szintén jellemző faj a pusztai csenkesz. A területen kevesebb a zavarástűrő gyom, és kisebb mértékű a cserjésedés. A fás szárú növényeket a *Rosa canina* sl, kökény, fagyal és a csertölgy (*Quercus cerris*) képviselik.

A gyűjtőhelyek társulásainak egyike sem tekinthető tipikusnak, de jól lefedik karakter és domináns fajaikban a megadott társulásokat.

1. ábra: A mintavételi területek elhelyezkedése

Anyag és módszer

A mintavételeket 10 centiméter szájátmérőjű, 0,5 liter űrtartalmú élvefogó talajcsapdákkal végeztük. Összesen húsz (gyűjtőhelyenként 10-10) csapdát helyeztünk ki a II-es gyűjtőhelyen random, míg az I-es gyűjtőhelyen csoportos elhelyezésben (3-3-4 csapda). A mintavételeket a 2007. március 18-tól 2008. március 15-ig folytattuk. A talajcsapdákat kéthetente helyeztük ki, majd 48 óra elteltével gyűjtöttük be. A begyűjtött egyedeket 75%-os etil-alkoholban tároltuk, a határozást LOKSA, I. (1969, 1972), NENTWIG, HÄNGGI, KROPF & BLICK (Version 8. 12. 2003) alapján végeztük. A pókok elnevezése NORMAN I. PLATNICK (2009) alapján történt. A gyűjtött anyag az Eszterházy Károly Főiskola Állattani Tanszékén van elhelyezve.

Eredmények

A gyűjtések során 7 pókcsalád 29 fajtát gyűjtöttük be az egyedszám 183 (1. táblázat). Védett faj a gyűjtések során nem került elő. Legnagyobb arányban (80,8%) a farkaspókok (*Lycosidae*) kerültek elő a területről, miként az a csapdázási módszerek alapján várható is volt. A farkaspókok talajon mozgó, aktív vadászok, talajcsapdás gyűjtések során a begyűjtött anyag jelentős tömegét adják.

1. táblázat. A kazári Vizvölgy területén gyűjtött pókfajok listája.

Gyűjtőhely/faj	1. gyűjtőhely	2. gyűjtőhely
Araneidae		
<i>Agalenatea redii</i> (SCOPOLI, 1763) juv.		1
<i>Argiope bruennichi</i> (SCOPOLI, 1772)	1	
<i>Cercidia prominens</i> (WESTRING, 1851) juv.		1
Tetragnathidae		
<i>Pachygnatha degeeri</i> (SUNDEVALL, 1830)		1
Lycosidae		
<i>Alopecosa accentuata</i> (LATREILLE, 1817)	3	1
<i>Alopecosa cuneata</i> (CLERCK, 1757)	6	13
<i>Alopecosa inquilina</i> (CLERCK, 1757)	2	4
<i>Alopecosa pulverulenta</i> (CLERCK, 1757)		3
<i>Alopecosa trabalis</i> (CLERCK, 1757)	10	6
<i>Aulonia albimana</i> (WALCKENAER, 1805)	3	2
<i>Pardosa agrestis</i> (WESTRING, 1861)	1	
<i>Pardosa alacris</i> (C.L. KOCH, 1833)		1
<i>Pardosa amentata</i> (CLERCK, 1757)	1	
<i>Pardosa bifasciata</i> (C.L. KOCH, 1834)	2	
<i>Pardosa paludicola</i> (CLERCK, 1757)	8	7
<i>Pardosa riparia</i> (C.L. KOCH, 1833)	19	30
<i>Trochosa ruricola</i> (DE GEER, 1778)		1
<i>Trochosa terricola</i> (THORELL, 1856)	21	4
Pisauridae		
<i>Pisaura mirabilis</i> (CLERCK, 1757) juv.	7	3
Gnaphosidae		
<i>Zelotes latreillei</i> (SIMON, 1878)	1	1
<i>Zelotes petrensis</i> (C.L. KOCH, 1839)	1	1
<i>Drassyllus pusillus</i> (C. L. KOCH, 1833)	1	
Philodromidae		
<i>Thanatus formicinus</i> (CLERCK, 1757)	2	
Thomisidae		
<i>Ozyptila scabricula</i> (WESTRING, 1851)		1
<i>Xysticus acerbus</i> THORELL, 1872		1
<i>Xysticus audax</i> (SCHRANK, 1803)		1
<i>Xysticus bifasciatus</i> C.L. KOCH, 1837	1	8
<i>Xysticus cristatus</i> (CLERCK, 1757)		1
<i>Xysticus kochi</i> THORELL, 1872		1
Összesen:	90	93

Irodalomjegyzék

- DR. DORNYAI, B. (1944): - A Nógrád megyei Kazár helynevei. Keszthely.
- FEKETE, G., MOLNÁR, ZS., HORVÁTH, F. (1997): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer II. A magyarországi élőhelyek leírása, határozója és a Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer. Budapest, Magyar Természettudományi Múzeum
- LANTOS, I. (2003): Nógrádi Értékekért. II. évf. 1. füzet – A Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet védett ízeltlábú fajai. Salgótarján
- LOSKA, I. (1969, 1972): Pókok I-II. Araneae I-II. – In: Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae), 18. (ed.): (3). Akadémia Kiadó. Budapest.
- NENTWIG, W., HANGH, A., KROPF, C., BLICK, T. (2003): Spinnen Mitteleuropas. Version 8.12.2003 <http://www.araneae.unibe.ch>
- PLATNICK, N. I. (2009): The World Spider Catalog, Version 9.5. The American Museum of Natural History, online at <http://research.amnh.org/entomology/spiders/catalog/index.html>
- SRAMKÓ, G. (2006): Nógrádi Értékekért. III. évf. 2. füzet – Képek a Mátra hegység Nógrád megyei részének növényvilágából. Salgótarján